

Ulus inşa sürecinde kullanılan iletişim stratejileri

Communication strategies used in nation construct process

Birol Demircan¹

Received Date: 15 / 03 / 2017

Accepted Date: 24 / 06 / 2017

Öz

Bu çalışma, ulus inşa sürecinde kullanılan iletişim süreçlerine odaklanmıştır. Yine çalışma, iktidar, meşruiyet ve halkla ilişkiler uygulamaları bağlamındaki tartışmalar içerisinde kendisini konumlandırmaktadır. Toplumsal değişim ve dönüşüm dönemlerinde iktidarın meşruiyetini sağlamak için kullandığı iletişim stratejilerinin neler olduğu konusu iletişim araştırmaları bakımından önemlidir. Buna göre, Türkiye tarihinde de otonom bir değişim yerine sistematik ve iktidar eliyle yapılan değişim ve dönüşüm, ulus inşasında kullanılan bir yol olmuştur. Bastırmak ve yok saymak değişim için en istenmeyen yöntem olduğundan, halkla ilişkiler uygulamaları iktidarların bir uygulaması olarak değerlendirilmelidir. Topluma ve insanlara yenilikleri anlatma ihtiyacı Yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin de kuruluş yıllarında üstesinden gelmeye çalıştığı bir sorun olmuştur. Çalışmada da bu nokta, aydınlatılmak ve sistematik bir dille açıklanmak istenmektedir. Ancak, Cumhuriyet dönemindeki yeniliklerin bütününde kullanılan iletişim stratejilerini ve uygulamalarını incelemek çalışmanın altından kalkamayacağı kadar güçlükleri içerisinde barındırmaktadır. Bu nedenle çalışmada "Harf devrimi" sürecinde kullanılan iletişim uygulamaları ele alınmıştır. Yeni harflerin 1 Kasım 1928 tarihinden itibaren kullanılmaya başlanması ile ilgili bilgiler Cumhuriyet Gazetesi'ndeki içerikler üzerinden elde edilmiştir. İnceleme sonucunda elde edilen veriler ışığında, "Ulus, inşa edilen bir gerçeklik ise bu gerçeklik iktidar açısından hangi iletişim uygulamaları ile nasıl biçimlendirilmektedir?" sorusu ekseninde betimleyici bir açıklama yapılmıştır.

Anahtar sözcükler: İletişim, İktidar, Ulus İnşası, Harf Devrimi

Abstract

This work focuses on the communication processes used in the nation construct process. The study is part of the debate about power, legitimacy and public relations. The issue that, Government what kind of communication strategies used to ensure the legitimacy during periods of social change and transformation are important in the debates. Accordingly, systematic and power-based change and transformation, rather than an autonomous change, has become a way to be used in nation. Since suppressing and ignoring is the most undesirable method for change, public relations are to be regarded as an application of power. Telling people the innovations has been a problem for The New Turkish Republic in its foundation years. This point is also to be clarified and explained in a systematic way. However, examining the communication strategies and practices that are used throughout the innovations of the Republican period has many difficulties. For this reason, the communication applications used in the "letters revolution" process have been discussed. In the study, news of Cumhuriyet newspaper that published in those years were examined. The new letters began to be used in November 1, 1928. In the light of the data obtained as a result of the examination, a descriptive explanation was made on the axis of the question "How is the nation constructed as a reality that is shaped by the communication applications in terms of power?"

Keywords: Communication, Power, Legitimacy, Nation Construct

¹ Dr., Gazi Üniversitesi, Ankara/Türkiye, birol.demircan@gmail.com

1. Giriş

Modernleşmenin sorunlu bir süreç olmasının nedenleri arasında, eski ile yeni arasındaki çatışma yer almaktadır. Eski kurumsal yapılar, çıkar odakları ve birçok geleneksel yapı birleşerek var olan yapıyı koruma refleksiyle hareket ederken, yeniliği savunan toplumsal kesim, geçmişin yapılarını dönüştürerek, kendi meşru yapılarını eski yapılar yerine koymayı istemektedir. Toplumsal değişim ve dönüşüm dönemlerinde bu türden mücadeleler yaşanabilmektedir. Her ne nedenle olursa olsun, her iktidar kendi meşruiyetini sağlamak veya kendi uygulamalarının halk tarafından rıza gösterilmesi için çaba sarf etmekte ve halkla ilişkiler uygulamalarına ihtiyaç duymaktadır. Zira, rızası kazanılmayan bir kitlenin iktidarla var olan sorunlu ilişkisi, otoriterleşmeye yol açmaktadır. İktidarın otoriterleşmesine çözüm önerisi olarak demokratik sistem uygulamaları arasında yer alan halkla ilişkiler uygulamaları, toplumsal yapının eşgüdümünde, iktidarın muhaliflerle ilişkilerini düzenlemesinde etkin olarak kullanılmaktadır. İletişimin etkin kullanımı, özellikle toplumsal dönüşümlerin radikal biçimde yaşandığı modernleşme sürecindeki toplumlar için söz konudur.

Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte toplumsal yapının değişmesine yönelik yapılan çalışmaları da bu bağlamda değerlendirmek gerekmektedir. Yeni kurulan iktidarın kendi gerçekliğini üretmesi ve bu gerçekliği hem dünya kamuoyuna hem de geleneksel kesimlere kabul ettirmesi yeni iktidarın amaçları arasındadır. Yapılan değişimler toplumsal yapıda önemli kırılmalara neden olurken, geleneksel olana bağlı kesimin direnişinin kırılması ise halkla ilişkiler uygulamaları ile sağlanmaya çalışılmaktadır. Türk modernleşmesi de başka devletlerle savaş ihtimalinin azalması ve iç huzurun sağlanması ile birlikte, kültürel alanın dönüştürmeye yönelmiştir. Rasyonaliteyi ve bilimi temel alan Cumhuriyet ideolojisi, kültürel ve dini alanın aklın ve bilimin parametreleri doğrultusunda, yeniden düzenlenmesi gerektiğine inanmış, bu yönde yenilikler getirmiştir. Ancak, kültürel alanı inşa etmek, iktidar açısından çok da kolay olmamıştır. Mevcut toplumsal yapıların katılığı, iktidarın etkili bir yaşam biçimi sunması ve kültürel alanı belirlemesi, bu yönde yapılan çalışmaları güçleştirmiştir. Ayrıca, toplum içinden gelen bir yenilik isteği söz konusu olmadığından, modernist anlayışla hareket eden aydın kesim yukarıdan aşağıya bir değişiklik yaratmak istemiştir. Otonom bir değişim yerine sistematik ve iktidar eliyle yapılan değişim ve dönüşüm, ulus inşasında kullanılan bir yol olmuştur. Bastırmak ve yok saymak değişim için en istenmeyen yöntem olduğundan halkla ilişkiler uygulamaları yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin de bir uygulaması olmuştur.

Bu uygulamalar arasında, özellikle topluma ve insanlara yenilikleri anlatma ihtiyacı doğmuştur. Yeni Cumhuriyet ve iktidar bu sorunun üstesinden nasıl gelmiştir? Bu çalışma da bu noktayı aydınlatmayı ve sistematik bir dille açıklamayı amaçlamaktadır. Ancak bütün yenilikleri ele almak, Cumhuriyet Devrimleri sırasında kullanılan bütün iletişim uygulamalarını ortaya koymak çalışmanın altından kalkamayacağı kadar güçlükleri içerisinde barındırmaktadır. Bu durum, çalışmanın sınırlılıkları arasındadır. Çalışmada "Harf devrimi" sürecinde kullanılan halkla ilişkiler uygulamaları ele alınacaktır. Yine çalışma, iktidar, meşruiyet, halkla ilişkiler uygulamaları bağlamındaki tartışmalar içerisinde kendisini konumlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, Cumhuriyet döneminin modernleşme sürecinde ulus inşa biçimleri ile ilgili tartışmalar da halkla ilişkiler uygulamalarının neler olduğu açıklanmak istenmektedir. "Ulus, inşa edilen bir gerçeklik ise bu gerçeklik iktidar açısından nasıl biçimlendirilmektedir?" sorusu etrafında betimleyici bir açıklama getirmek ve bu betimlemeler doğrultusunda özgün bir yaklaşım sergilenecektir.

2. İktidar ve halkla ilişkiler uygulamalarının birliği

Propagandanın tek yönlü baskıcı biçimini alt etmeye yönelik bir uygulama olan halkla ilişkilerin iktidarın meşruiyetini sağlamada önemli bir işlevinin olup olmadığı tartışmasının iki farklı görüşten söz edilebilir.¹ Ana akım olarak adlandırılan yaklaşım, halkla ilişkiler uygulamalarını eleştirmekten öte, iktidarın başarısına yönelik çalışmalar yapan ve bu yönde yeni teknikler geliştirmek amacıyla hareket eden bir etkinlik olarak değerlendirmektedir. Halkla ilişkiler uygulamalarını, hali hazırda bulunan toplumsal eşitsizlikleri, iktidar lehine meşrulaştırma çabası olarak değerlendiren eleştirel görüş yaklaşımlardan diğeridir. Halkla ilişkilerin meşrulaştırma potansiyeli üzerinde duran eleştireller, Habermas'ın belirttiği biçimiyle, halkla ilişkiler uygulayıcılarının kamuyu yanlış bilgilendirerek kamuoyunun oluşmasını engelledikleri, rasyonel ve eleştirel müzakerenin yapılmasının önünde bir engel olduklarını kabul ederler (Habermas, 1997: 309-329). “Kamuoyunu niçin oluşturulur?” sorusu ile kristalize edilecek bir durumu ele alan eleştirel yaklaşımdakiler, aynı zamanda iktidar kullanımı ile ilgili toplumsal yapının biçimlenmesini ve bu süreçte iletişimsel eylemlerin neler olduğunu tartışmaktadırlar.

Bu tartışmalardan yola çıkıldığında, iktidarın egemenleşmesinde işlev gören halkla ilişkiler, iktidarın sözü olarak bir eylem biçimine dönüşebilmekte, karar verme süreçlerini doğrudan etkilemektedir. Kimi zaman karar vericiler bu kararlara doğrudan etki ederken, kimi zamanda iktidarı kullanan karar vericiler uzmanlık bilgisi doğrultusunda hareket etmektedir. İletişim biçiminin bu şekilde düzenlenmesinden doğrudan sorumlu olan halkla ilişkiler uygulayıcıları arasında, liderler önemli bir yere sahiptir. Başka bir anlatımla liderlerin halkla ilişkiler uygulamalarını bizzat yönettikleri durumlar çoğunlukla görülmektedir. Cumhuriyet iktidarının temelinde Mustafa Kemal Atatürk'ün karizmatik kişiliğinden alması ve meşruiyetini buna dayandırılması üzerinde tartışmak anlamsız bir çaba olmaktadır. Ancak, Cumhuriyet iktidarının ve ideolojisinin meşruiyetini rasyonalizme ve bilime yapılan atıflarla akıl ve bilimden almak istediği ve buraya dayandırdığı açık bir gerçek olarak değerlendirmek gerekir. Bu nedenle, yeni olanı iktidar, toplum nezdinde kabul ettirmeye çalışırken halkla ilişkiler uygulamaları ile kurmak istemiştir. Özellikle değişim ve dönüşüm dönemlerinde iktidar, hükmettiği kendi yandaşlarına veya muhaliflerinde istediği doğrultuda değişimler olmasını bekler ve kendi ideolojisini yeniden üretmek için yeni söylem alanları oluşturur. Antonia Gramsci'nin hegemonya kavramında da açıkça ifade edildiği gibi iktidar hegemonyasını yine kitle iletişim araçları üzerindeki hegemonyasından elde etmektedir. Gramsci'nin düşüncesinde kilit bir kategori olan, üstyapısal uğrağa ait sivil toplum alanında ortaya çıkan hegemonya ideolojiden daha geniş bir kavram olarak, bir yönetici gücün kendi hakimiyeti için hükmettiği insanların rızasını alması anlamına gelir. Yani Gramsci'de egemen bir sınıfın egemen olma pratiği olarak ortaya konulan hegemonya kavramı ile devletin zora dayalı iktidarını değil, bu zoru gereksiz kılan iktidar biçimleri anlatılmaktadır (Sancar, 1997: 28). Bu bakımdan bütün iktidarlar topluma yeniliğin

¹ Meşruluğun temelini oluşturmak için yapılan önemli kavramlardan birisi egemenlik kavramıdır. Egemenlik kavramı, belli bir kaynaktan çıkan belli özel ya da bütün emirlere, belli bir grup bireyin uyma ihtimali olarak tanımlanmaktadır. Egemenlik başkaları üzerinde güç kullanmak ve etkide bulunmak anlamından öte anlamlar taşıyan kavram, egemenlik ilişkilerinde çıkara dayalı bir belli bir ölçüde gönüllü kabule dayanmaktadır. Rıza göstermek, ekonomik çıkarların yanı sıra gelenekten, duygusal bağlardan veya arzularından olabilir. Weber, meşruiyetini üç temelini olduğunu belirtir. Rasyonel, geleneksel ve karizmatik otorite biçimlerinin aynı zamanda rıza gösterme biçimleri de olduğunu üzerinde durur (Weber, 2014: 52-53).

nasıl aksettirilmesi gerektiği konusunda güçlüklerle karşılaşır. Bu güçlüklerin önemli bir tanesi iktidarın yapıp ettiklerinin kendi istediği gibi kamuoyuna duyurulmasıdır. Halkla ilişkiler uygulamalarını ölçek bakımından sınıflandığında toplumun tamamını ilgilendiren bir alan olan makro iktidarın egemen yapısı ve uygulamaları ile ilgili halkla ilişkiler uygulamaları önemli bir yere sahiptir. Hükümeti, devleti ve dolayısıyla toplumu yöneten en büyük iktidar olan makro, aynı zamanda mikro iktidarların da kaynağıdır.¹ Bu etkileme sürecinde makro iktidarın yaptığı uygulamalar mikro iktidarlar tarafından öykünme yöntemiyle taklit edilir. Bu taklitler aynı zamanda makro iktidarın egemenliğini inşa süreci olarak işlemektedir. Cumhuriyet dönemi yenilikleri de azınlık tarafından çoğunluğa benimsetilmiş niteliktedir. Bu bakımdan, harf ve dil devrim süreçlerini tarihsel bağlamı içerisinde aktarmak gerekir.

3. Ulus inşası ve Harf Devrimi

Harf devrimi, halkla ilişkiler ve modernleşme bağlamında yapılan bu çalışma, dil ve harf devriminin rızaya dayalı toplumsal bir uzlaşma için kullanılan iletişim stratejileri ve halkla ilişkiler uygulamalarıyla ilgilenmektedir. Bu ilgi aynı zamanda tarihsel ve toplumsal bağlamı olan ulus inşası, geleneğin icadı ve muhayyel bir cemaat olarak düşünülen ulus kavramına ilişkin tartışmayı açıklamayı gerekli kılmaktadır.

Bu bakımdan düşünüldüğünde, Cumhuriyetin kurulma süreci ulus inşası olarak değerlendirilmektedir. Başka bir anlatımla, Cumhuriyetin ilk yıllarında, “tarihsel süreklilik” ihtiyacını karşılayacak bir gelenek icadına gidilmesinin söz konusu olduğu iddia edilmiştir (Atay, 2004: 158).² İcat edilmiş geleneklerin bir pratik olarak kendine uygun düşen bir tarihsel geçmişle süreklilik oluşturduğunu belirten Hobsbawm, icat edilen geleneğe; 19. yüzyılda yapılan Britanya parlamentosunun yeniden inşasının özellikle Gotik üslubun seçildiğini, yine daha sonra İkinci Dünya Savaşı sonunda yeniden inşada aynı üslubun seçilerek yapıldığını örnek vermektedir (Hobsbawm, 2006: 2). Yeni geleneğin eklendiği tarihsel geçmişin mutlaka uzun bir geçmişe dayanması gerekmemektedir. Ayrıca, icat edilen geleneklerin özgüllüğü yapay ve uydurma olmasından kaynaklanmaktadır. Yeni durumlara uyarlanan, eski durumları akla getiren ya da zoraki tekrarlarla bir geçmişten gelme hissini yaratan ve bugünde karşılık bulan gelenekler icat edilmiş geleneklerdir. Özünde bir formelleştirme ve rutinleştirme süreci olan bu süreçler, eski geleneklerin tasarlandığı toplumsal kalıpları zayıflattığında, yeni kalıplara uymadığında kısaca toplumda hızlı ve büyük çaplı değişimler ortaya çıktığında ihtiyaç duyulan süreçlerdir. “*Yenilik, eskinin kıyafetleriyle tebdil gezdiği için daha az yeni değildir*” diyen Hobsbawm, eski malzemelerin yani toplumsal yapıların yeni amaçlara yönelik olarak yeni türde icat edilmiş geleneklerin inşasında kullanıldığını belirtmektedir. Hobsbawm şöyle devam eder:

“Her toplum bu tür malzemelerden oluşan büyük bir stoğa sahiptir; ayrıntılı bir sembolik pratikler ve iletişim dili de her zaman mevcuttur. Bazen yeni gelenekler eskilerine yamana-

¹ Bu iktidarın ideolojik yapısını burada tartışmak halkla ilişkiler uygulamalarını çözümlenmek açısından ele alındığından çalışmanın sınırlılıkları içerisinde düşünmek gerekir.

² Genel anlamıyla gelenek (*tradition*), İngilizceye 14. yüzyılda eski Fransızca yakın kök *tradicion*'dan gelmiştir, o da Latince *traditionem*'den, bu da Latince kök sözcük vermek ve teslim etmek anlamına gelen *tradere*'den gelmektedir. Kelimenin Latince teslim, bilgiyi aktarma, bir öğretiyi aşılama, teslim olma veya ihanet anlamları vardır. Gelenek kavramı daha sonraları babadan oğula aktarılan şeyler için kullanılan genel bir sözcükten, tek düşünce biçimi içinde, zorunlu saygı ve görev fikrine nasıl geçildiğini gösteren bir anlama bürünmüştür (Williams, 2005: 386-388). Geleneğin aktarılan inançlar, sanatlar, kurumlar ve tecrübeler olarak tanımlanması aynı zamanda geleneğin bireylerin değil bir grup değeri ve ürünü olduğunu göstermektedir. Belirli davranışsal norm ve değerleri benimseyip aşılaman, gerçek ya da hayali bir geçmişle süreklilik gösteren ve genellikle yaygın bir biçimde benimsenen ritüeller ya da başka sembolik davranış biçimleriyle ilişkili toplumsal pratikler kümesi olarak tanımlanmaktadır (Marshall, 1999: 258-259).

rak oluşturulabilir, bazense resmi ritüel, sembolizm ve ahlaki nasihatın zengin ambarından alınarak düzenlenebilir –din ve aristokrasinin ihtişamlı ritüelleri, folklor ve (büyük sembolik güce sahip, erken dönemlerde icat edilmiş bir gelenek olan) farmasonluk gibi” (Hobsbawm, 2006: 7-8).

İcat edilmiş gelenek kavramı özellikle yeni bir gelişme olarak değerlendirilen ulus inşasında sıkça kullanılmıştır. Gelenek icadının modern ulusun inşası, kimliklerin, sembollerin ve algıların milli değerler üzerinden oluşması için çaba sarf edilmekle yeni olmadıklarını, kadim bir kültürün devamı olduklarını ve doğal bir yapılarının olduğunu ispat için kullanılmaktadır.¹ Bu bakımdan Hayali Cemaat ya da tasarlanmış cemaat kavramı dikkat çeken bir diğer kavramdır. Hayali Cemaat kavramı ise icat edilen geleneğin bir alt türü olarak adlandırılmaktadır. Tasarlanmış topluluk, yeni ideoloji, belli bir kitleye yönelik yönetici sınıf tarafından tasarlanır ve daha sonra, kitlenin de kendini tasarlanın yeni ideolojinin penceresinden kendisini değerlendirilmesi sağlanmaktadır. Aydınlanmanın insanı, doğayı, insan ilişkilerini tasarlarken büyük dinlerin ve büyük dinlerin dillerinin etkisini azaltmıştır. Okuryazarlık oranının da artmasıyla birlikte yerel diller etkinleşmiştir. Yazılı sözün geniş kitlelere ulaşmasıyla birlikte insanların görmedikleri, tanımadıkları başka yaşamları kanıksamış, adeta kendi yaşamış gibi hissetme olanağı doğmuştur. Böylelikle bu muhayyel cemaatin ya da tasarlanmış cemaatin birer üyesi olmaktadır (Hobsbawm, 2006: 21).² Milliyetçilik kavramını “Hayali Cemaat” kavramı ile açıklayan Benedict Anderson, “Ulus hayal edilmiş bir siyasal topluluktur – kendisine aynı zamanda hem egemenlik hem de sınırlılık içkin olacak şekilde hayal edilmiş bir cemaattir” derken, birbirini hiç tanımayan hatta tanıma olasılığının bulunmadığı üyelerin her birinin hayalinde toplamlarının hayali yaşamaya devam ettiği için ulus kavramının var olduğunu söylemektedir (Anderson, 2014: 20). Ulusun cemaat olarak hayal edilmesinin nedenini her ulusta fiilen geçerli olan eşitsizlik ve sömürü ilişkileri ne olursa olsun, ulus daima derin ve yatay bir yoldaşlık olarak tasarlanmaktadır.³ Belge, bu durumu (2004: 99) kendi doğal evrimiyle bir sekülerleşme aşamasına gelememiş bir toplumsal bilincin, seküler bir dünya görüşünü de ancak yarı-dini kalıplara tercüme ederek temellük edebilmesi olgusuna bağlanabileceğini ifade etmiştir. Dil de bu bakımdan özellikle harf devrimi ile birlikte tartışılan bir konuda son noktanın konulması anlamına gelen ve daha sonra dil devrimi ile bir geleneğin icadının söz konusu olduğu bir dönem yaşanmıştır.

4. Harf ve Dil Devriminin tarihsel bağlamı

Osmanlı’dan Türkiye Cumhuriyeti’ne akseden önemli sorunlar arasında toplumdaki okuma yazma oranının çok düşük olması yer almaktadır. Cumhuriyetin ilk yıllarında, bu sorunun çözümü yolunda “Dilde sadeleşme” hareketine dönüşen tartışmalar yapılmaya başlanmıştır (Aktaş, 2004: 342-343). Yenilikçi blok, toplumda okuma yazma oranının düşük olmasının başlıca

¹ Daha sonra değinileceğe üzere Cumhuriyetin kurulma süreci de Türk ulus inşası olarak değerlendirilmektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarında, “tarihsel süreklilik” ihtiyacını karşılayacak bir gelenek icadına gidilmesinin söz konusu olduğu iddia edilmiştir (Atay, 2004: 158).

² Bu çalışma bakımından da muhafazakarlığın 20. yüzyılın sonunda yeniden canlanmasında geleneksel yapının yeniden icat edildiği ve tasarlanmış bir toplumsal cemaate toplumu dönüştürmesi ele alınmak istenmektedir. İcat edilen gelenek ve tasarlanmış cemaat kavramlarından yola çıkıldığında Türk muhafazakar düşüncesinin iktidar eliyle nasıl oluşturulduğu geleneğin icat edilirken eskiye yönelik yapılan atıfların eskiyle pek de ilgisinin olmadığını ortaya konulmak istenmektedir.

³ Milliyetçiliğin modern kültürünün sembolü olarak Meçhul asker anıtlarını örnek olarak veren Benedict Anderson, meçhul asker anıtlarının ve mezarlarının kasten boş bırakılmış olduklarını, bu anıtların etrafında yapılan kutsal törenlerin de tarihsel temellerinin olmamasına rağmen etraflarında ulusal imgelerin ye aldığını, milliyetçiliğin dinsel cemaat ve hanedanlık mülki gibi iki kültürel sistem sayesinde var olduğunu ele almaktadır (Anderson, 2014: 23).

nedeni olarak Arap harflerini görmektedir. Genel kanının aksine bu yöndeki tartışmalar yaklaşık 100 yıl öncesine kadar gitmektedir (Ortaylı, 2015: 229). Türk dili için hangi alfabenin en iyisi olacağını tartışması, Latin harflerinin kabulü ile bu son bulmuştur. Tartışmaların başında dil bilimciler, Arap alfabesinde sesli harflerin olmadığını, bunun imlada kuralsızlık yarattığını, bu kuralsızlığın üstesinden gelmek için alışkanlık kazanma gereği ortaya çıkardığını, bu nedenle Arap harflerinin değiştirilmesi gerektiği yönünde bir kanat sahibidirler (Ortaylı, 232). Bu kanaatle birlikte değişiminin ana dinamikleri arasında “19. Yüzyıla sanayilleşme ve kentleşme, yaygın eğitim gibi olgularla girerken ortaya çıkan vatandaşlık, eşitlik, ulusalcılık gibi düşünce ve eylemler” etkenler yer almaktadır (Ortaylı, 234). Özellikle ulusçuluk faaliyetlerinin ulusal dile yönelik çalışmaların yapılmasına hız kazandırmıştır. Dil araştırmaların Avrupa Endüstri toplumum yazılı kültürel yapısı için gerekli olmakla birlikte toplumların ulusalcı bilincinin oluşmasında da katkı sağlamıştır (Ortaylı, 234).

Böyle bir yüzyılda modernleşme hareketleri Osmanlı toplumunda da karşılık bulmaktadır. Latin harflerine geçme isteği bu bakımdan tartışılan bir konu olmuştur. Osmanlı döneminde değişimden yana olanlar Arap alfabesinde sesli harflerin olmadığını, bu nedenle okuma yazma oranının düşük olması, bürokratik işlemlerde aksamaların yaşanması ve dil birliğinin olmadığı yine uluslaşma çabaları bakımından tartışılmalıdır. 20. yüzyıl başlarındaki Türkiye, bir grupta imla ıslahatçıları ve bir yandan da Latin harflerini isteyenlerin tartışmasına sahne olmaktadır. Fakat bu değişikliğin gereğine inanılsa bile, uygulanması için gereken cesaret kimsede yoktur. Bu tür “idare-i maslahatçılığın” en belirgin örneği Sultan Abdülhamid’tir. Ona göre “Halkımızın büyük cehaletine sebep, okuma yazma öğrenimindeki güçlüktür. Bu güçlüğüň nedeni ise harflerimizdir”. Sultan Abdülhamid “Belki bu işi kolaylaştırmak için Latin alfabesini kabul etmek yerinde olur.” demektedir (Ortaylı, 1977: 410). Bütün bu sadeleşme ve Türkçeleşme çabalarına rağmen Cumhuriyet devrine gelindiğinde Türk dilinin sadeleşmesinde henüz istenilen seviyeye ulaşılamamıştır. Kullanılan yazı dili yine halkın kolayca anlayabileceği bir biçimde değildir. Türk dilinin tarihi ve sosyal gelişmesi içinde normal gibi görünen bu duruma Atatürk dil inkılabı ile son vermiş, yazı dili ile konuşma dili arasındaki farkın mümkün mertebe kapatılmasını sağlamıştır (Aktaş, 2004, 342-343). Harf Devrimi bu amaç uğrunda atılan ilk adımlar arasında yer almaktadır. Harf Devrimi, Türkiye’de 1 Kasım 1928 tarihinde 1353 sayılı “Yeni Türk harflerinin kabul ve tatbiki hakkında Kanun”un kabul edilmesi ve yeni alfabenin yerleştirilmesi sürecine genel olarak verilen isimdir. Bu yasanın kabulüyle o güne kadar kullanılan Arap harfleri esaslı Osmanlı alfabesinin resmîyeti son bulmuş ve Latin harflerini esas alan Türk alfabesi yürürlüğe konmuştur. Harf devrimi daha sonra derinliği olan bir dönüşüm için yapılan dil devrimi tartışmalarında eskiyle bağın tamamen kopartıldığı yönünde temel bir eleştiri üzerinden bir tartışma yapılmıştır.¹

Cumhuriyeti kuran ideoloji, dil ve milli değerler arasında kurulan bağ ile ilgili yeni argümanlar ortaya koymaktadır. Türkçe’nin yurttaşların çoğunluğunun anlayamadığı Arapça ve Farsça

¹ Cumhurbaşkanı Atatürk öncülüğünde 1932 yılında başlatılmış, 1932-1938 yıllarındaki en köklü değişim döneminden sonra değişen hız ve yoğunluk düzeylerinde 1970’lere kadar sürmüştür. Eski Türk Dil Kurumu’nun kapatıldığı 1982 yılı, Dil Devrimi’nin bitiş tarihi olarak kabul edilmektedir. Dil Devrimi, 1928’de gerçekleştirilen Harf Devrimi ile birlikte, Türkçe’nin 20. yüzyılda geçirdiği büyük yapısal değişikliğin iki temel taşından biridir. Dil yenileşmesi görüşleri Kurtuluş Savaşı döneminde ve Cumhuriyet’in ilk yıllarında geri plana çekildi. Türk Dil Kurumunun açılışından sonra 1932 yılında meclis açılış konuşmasında “Millî kültürün her çığırda açılarak yükselmesini Türk Cumhuriyeti’nin temel dileği olarak temin edeceğiz. Türk dilinin, kendi benliğine, aslındaki güzellik ve zenginliğine kavuşması için, bütün devlet teşkilatımızın, dikkatli, ilgili olmasını isteriz.” sözleri ile Dil Devrimi’ne dikkat çekmiştir.

kökenli sözcük ve dilbilgisi kurallarından arındırıp ulusal dili, yazı ve konuşma dili haline getirilmesi yer almaktadır.¹

5. Yöntem

Bu çalışma Ulus inşası olarak harf devrimini, Cumhuriyet kurucu iktidarının yaptığı iletişim stratejilerini konu edinmektedir. Çalışma bu bağlamda bir tarihçi hassasiyetiyle özgün belgeler bulma gayreti içinde değildir. Dil bağlamında yapılan çalışmalarda tarihi belgelerin yayınlanması ya da dil bilimcilerin uzmanlık alan bilgisi bağlamında yapılan tartışmalar dile getirilmektedir. Oysa, bu çalışma bir iletişim çalışması olarak tasarlanmıştır. İletişim alanının disiplinlerarası bir olan olduğunu bir kez daha hatırladığında araştırmanın sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu sınırlılıkların başında, aratırmaya konu olan gazetelerden sadece Cumhuriyet Gazetesi yer verilmesidir. 1 Kasım 1928 tarihinden itibaren çıkan gazetede 2 aylık bir süreçte yer alan yeni harflerle ilgili yapılan etkinlikler, uygulanan iletişim stratejileri ve halkın rızasını kazanmaya yönelik bütün iktidar uygulamaları inceleneme evrenini oluşturacaktır. Gazete haberlerinde ulaşılmak istenen iktidar etkinliklerinin ve politik gelişmeler söylem analizine tabi tutularak iktidar uygulamalarının alt metinleri açıklanmaya çalışılacaktır. Araştırmada, dönemin önemli bir gazetesi olan Cumhuriyet Gazetesi ele alınırken, kullanılan dil, yeni harflere kabulünü ve kullanımını kolaylaştırıcı yönde bir işlevi olan bütün materyaller incelenecektir. Bu bakımdan düşünüldüğünde çalışma gazete haberlerine içerik analizi uygulamak yerine birçok gelişmeyi bağlamı ve tarihselliği içerisinde açıklamak istemektedir. Buradaki amaç, söylemin iktidar bakımından nasıl biçimlendirildiği, nasıl rızaya dönüştürüldüğü ve makro yapılar bakımından nasıl bir eklektik söylem haline dönüştüğünü ortaya koymaktır. Harf ve dil tartışmaları bağlamında yapılan tarihsel tartışmaların aynı zamanda söylem inşasında etkin iletişim stratejilerinin etkin bir şekilde kullanılıp kullanılmadığı sorgulanmaktadır. Bu yapılırken, Söylem analizi teorisinden pratiğine geçebilmek için söylemin üç önemli çehresini karakterize etmemiz lazım, onlar: cümle formları, anlamlar ve konuşma eylemleri Ancak söylemin bütünü, basit sözdizimi ve anlambilim ile tanımlanamaz. Bu araçlar söylemin sadece mikro düzeyi için işler gibi görünüyor: sesler, sözcükler, cümle kalıpları ve onların anlamları (van Dijk, 1988). Bundan dolayı burada tüm söylem parçalarını içeren kapsamlı ve büyük düzeyde de tanıma ihtiyaç duyulmaktadır. Başka bir deyişle, yazılı söylemin bütün paragraflarının, parçalarının ve bölümlerinin genel anlamlarını ele alacak makro anlambilimden söz edilmektedir (van Dijk, 2001; van Dijk, 1998; Fairclough, 2001).

5.1. Ulus inşasında bir kurum: Millet Mektepleri

Cumhuriyetin ilanı ile ortaya çıkan yeni durumun fikri temellerinin oluşturulmasından sonra kurumsallaşma gelmiştir. Kurumlaşma süreci harf devriminin benzer şekilde işlemiş, harf devrimiyle birlikte bu sorunun çözümü yolunda kurumsallaşma ve ya da kurum oluşturma ihtiyacı oluşmuştur. 1 Ocak 1929 yılında ihtiyacı karşılamak için millet mektepleri kurulmuştur. Foucault'un söylemlerin kurumları oluşturma yönündeki bilinen teorisine uygun bir yapılaşma söz konusudur. Foucault'ya göre, hapisane, hastane, adliye belli söylemlerin kurumlaşmış ifadele-

¹ Yazı dilinin karmaşık Arapça ve Farsça deyimlerden arındırılarak konuşulan Türkçeye yaklaştırılması konusu, Tanzimat'tan itibaren Türk yazarlarını ilgilendirmiştir. Şinasi (1824-1871) ve Namık Kemal (1840-1888) ile başlayan yalınlaştırma eğilimi, Ahmet Mithat Efendi (1844-1912) ile büyük bir aşama kaydederek ve İkinci Meşrutiyet yıllarında Ömer Seyfettin, Mehmet Emin Yurdakul (1868-1944) gibi yazarlarla doruğa çıkmıştır.

ridir. Bu kurumlar aynı zamanda kendi içerisinde kendi iktidar alanları yaratır. İktidar ilişkileri içinde yaratılan ifadeler söylemin inşasından başka bir şey değildir. Deliliğin tarihinde ele alınan hastane ve doktor söyleminin iktidar ilişkileri üzerinden ele alan Foucault'nun görüşlerinden yola çıkıldığında, Millet Mekteplerinin ortaya çıkması yine iktidarın ihtiyacından ortaya çıktığı görülmektedir. Millet mektepleri eğitim kurumunun ulus inşasına etkin bir şekilde kullanıldığı görülmekle birlikte modern iktidar dilinin nicel bilgilerle bezeli içeriği bu bakımdan döneminde etkin bir özellik olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durumu haberler üzerinden örneklemek mümkündür.

“Millet mektepleri bu akşam açılıyor,..” “Bu mekteplere ait bütün ihzarat dün ikmal edilmiştir. Her mektep birbiriyle rekabet edencesine süslenmiştir. Birçok mekteplerde elektrik tesisatı harici cephelerine kadar teşmil edilmiştir. Bu akşam mektepler baştan aşağı tenviredilecektir. Maarif Müdüriyetinin tamimi üzerine dün mekteplerde tedrisat icra edilmeyerek çocuklar, tezniyat ve müsamere hazırlıklarıyla meşgul edilmiştir. Halkın kaydolunmak üzere mekteplere müracaatı son dereceyi bulmuştur. Yalnız, dün akşama kadar İstanbul tarafındaki mekteplere müracaat edenler on bin mütecevizdir. Kadıköy muntıkası Müfettişi İzzet B. Kadıköyünde açılan 72 dershaneye yazılanların üç bini tecavüz ettiğini bildirmiştir. Kadıköyünde her mektepte bugün beşten sekize kadar muntazam bir program tahtında müsamereler. Bu müsamerelere Erkanı Hükümet, Mebuslar ve diğer savat ve çocuk velileri...”

1 Ocak 1929 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde millet mekteplerinin açılışı “Millet Mektepleri bugün merasimle açılacak” manşetiyle duyurulmaktadır. Yine aynı haberin metni ile ilgili şunlar söylenmelidir. Bu metinde görüldüğü üzere 10 bin müracaatın olması, 72 dersliğe kaydolmaların 3 bin olarak haberleştirilmesi, halkın yeni harflere olan ilgisinin yoğun olmasının göstergesi olarak vurgulanmaktadır. Ancak, kurum olarak millet mekteplerinin kabul edilmesi ve kullanımını konusunda etkin yasal yaptırımlar da olmuştur.

5.2. Harf Kanunu ve uygulaması

Yeni harflerin halkın benimsenmesi için sarf edilen çabalar arasında hukuk ekseninde yürütülmüştür. Ulus inşası sürecinde ve yeniliklerin kabul edilmesi yönünde hukuk iktidar tarafından meşruiyetin sağlanması için kullanılan bir yapı olarak işlev görmüştür. 01.11.1928 tarih 1353 sayılı “*Türk Harflerinin Kabulü ve Tatbiki Hakkında Kanun*” ismiyle yayınlanan kanunda Türk harflerinin neler olduğunu matbaa ve yazı harflerinin sıralanışını açıkça ifade edilmiştir (<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/112.html>). Ayrıca, kanunda 1929 yılının Haziran ayının ilk haftasına kadar Arap harflerinin devlet ve özel alanda yer alan dil kullanımlarında “caiz” olduğu, 1929 Haziran'ından sonra kanunda açıkça belirtilen alanlarda özellikle devlet işlerinde yeni harflerin kullanılacağı açık bir dille ifade edilmiştir. Aynı uygulama yakın tarihte Türk lirasından sıfır atma uygulamasında da görülmüştür. 1 yıl her iki harf birlikte kullanılacak sonra yeni olan harfler kullanılacaktır. Kanundan tam iki yıl sonra yani 1930 Haziran'ında yeni harfler zorunlu hale getirilmiştir. Ancak kanunda yeni basılacak yayınların 1929 yılından itibaren Türkçe basılması zorunluluğu getirilmiştir. Uyum süreci olarak 1 yıl belirlenmiştir.

Ulus inşa sürecinde hukukun etkin bir şekilde kullanılmasını ilgili önemli bir haberi burada aktarmak gerekmektedir. 31 Ocak 1929 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nin 2. sayfasında şu haber yer almaktadır:

“*Millet mekteplerine devam etmeyenler tacziye edilecektir. Millet mekteplerine halkın tehcümü devam etmektedir. Dün Dahiliye Vekaletinden gelen bir emirde bu tehcüme karşı bir*

an evvel mektepler açılması ve tahsisat gelinceye kadar vilayet muhasebei hususiyesi tahsisatından sarf edilmesi bildirilmiştir. Mekteplere muntazaman devam etmeyenler ceza kanunu mucibince evamiri hükümete ademi riayet cürmüyle tecziye edilecektir. bu da 50 Liraya kadar cezai nakdi ve hapis cezasını ihtiva etmektedir. Mamefih mektebe devam etmeyenler yok gibidir. Mekteplere her taraftan vaki olan tehacüm bunu göstermektedir. Millet mektepleri vilâyet hey'eti toplanarak metebe devam etmeyenler olursa bunlara evvelâ muallim tarafından ihtaratta bulunulmasına, temadi etmediği takdirde isimleri polis izamiyle tebligatı lazıme icrasına göre devam etmeyenler olursa haklarında takibat icrasına karar vermiş ve bu akşam nihayet bulacak olan imtihan müddetinin 15 gün temdidine karar vermiştir. Arap harfleriyle okumak yazmak bilenlere mahsus olan iki aylık tahsil devresi de şubat nihayetinde hitam bulacaktır. Mekteplere kaydedilip te yer bulunmadığından dolayı derse devam edememiş olanlara mahsus olan ikinci kısım derslere de bu devrenin hitamında başlayarak ve iki ay devam edecektir. Hiç okuyup yazma bilmeyenlere mahsus olan dört aylık kurslar ise iki ay sonra ikmal edilecek ve sonra yersizlik dolayısıyla kabul edilememiş olanlar kabul edilecektir.”

Bu haberde dikkat çekilmesi gereken bir kitabın 1,50 lira olduğu bir dönemde kursa devam etmeyenlere 50 lira gibi bir para cezası uygulamak iktidarın iletişim stratejilerinden söylemsel açılımlardan öte uygulamalarının olduğu anlama gelmektedir. “Mektebe devam etmeyenler yok gibidir” şeklindeki ifadeler ise yine gazetenin iktidar dili ile hareket ettiğini ve böyle bir durum karşısında kamuya bilgi verme işlevini yerine getirdiği, çoğunluğu özendirme amacı güdüldüğünü belirtmek gerekmektedir. Ayrıca, iktidar her şekilde yurttaşların bu etkinliğe katılması yeniliğe rıza veya zora dayalı rıza ile kabul etmesini istemektedir. Bu isteklerini de iletişim stratejileri ile uygulamaya koymaktadır.

5.3. Haber içeriklerinden iletişim stratejilerinin tespiti

Haber içeriklerinden ve kullanılan resim, fotoğraf ve karikatür gibi materyallerden iktidarın iletişim uygulamalarına ilişkin bilgiler edinmek mümkündür. Müzik ile yeni harflerin öğreniminin kolay olacağı düşüncesi ile yeni harfler marşı bestelenmiştir. Yeni olanının kabul edilmesi ve yeniliğe uyum iktidar için önemlidir. Bu nedenle Cumhuriyetin ilk yıllarında yeniliklerin kabul edilmesi için çeşitli etkinlikler birer iletişim kampanyası olarak kullanılmıştır. Elektrikli lamplarla millet mekteplerinin açılması, idari ve mülki yöneticilerin halkın yenilik karşısındaki gösterdiği tepkilerin neler olduğunu tespit etmek istenmesi ve halkın nabzının tutulması, Millet Mekteplerinde piyesler düzenlenmesi, açılışlarda ikramlar, elektrikli süslemeler ve benzeri uygulamalar ile halkın mekteplere ve yeni harflere olan ilgisini sağlamaya yönelik çabalar gösterilmesi modern bir siyasi kampanya kadar düşünülerek ve planlanarak gerçekleştirilen bir iletişim uygulamasıdır. Daha önce bahsedildiği üzere iktidar her ne kadar hukuken yaptırımlar uygulasa da halkın rızasının kazanılmasına yönelik önemli iletişim uygulamalarına yer vermiştir.

2 Ocak 1929 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde yapılan uygulamalar şu şekilde anlatılmıştır:

“Millet mektepleri bayramı, dün şehrimizde parlak surette tes'it edildi. Bütün mektepler ve dershaneler bayraklarla daraltılmıştı. Bir çok mekteplerde talebe tarafından yeni harf inkılabının feyizli bir neticesi olan bu mes'ut günü şerefine müsamereler tertip ve bazı piyesler temsil edilmiş, bazı mekteplerde muzika, yeni harfler marşını ve diğer muhtelif havaları teraküm etmiş, talebi teganni eylesenmiştir... Şehir bandosu yeni harfler marşını çalarken talebe de iştirak eylemiş, etrafı dolduran binlerce halk tarafından alkışlanmışlardır. Müteakiben

hareket edilmiş ve Cumhuriyet abidesi önünde biraz tevakkuf olunarak yani harf marşı tekrar terennüm edilmiştir. Bundan sonra, başta ilk mektep talebesi, sonra şehir bandosu ve arkada izciler olduğu halde, mektepliler, halkı Millet mekteplerine davet eden afişleri okunacak bir şekilde göğüslerine sararak İstiklal caddesi- Tepebaşı-Şişhane-Köprü-Ankara caddesi tarihiyle Bayezide kadar gitmişlerdir. Yolda Maarif dairesi, Türk Ocağı ve C. H. Fırkası önünde tezahürat yapılmış ve yeni harf marşı söylenmiştir. Talebeye, yürüyüş esnasında halktan bir çokları da iltihak etmiştir.”

“MEKTEPLERDE MÜSAMERELER

İlk derslerden sonra, bazı mekteplerde, gece de müsamereler verilmiş, bazı piyesler temsil ve talebe tarafından muhtelif perşalar inşat ve teganni edilmiştir. Mektepler gece de elektiriklerle tenvir edilmiştir.”

Yukarıdaki haberin tamamı incelendiğinde görülecektir ki iktidar yeni harflerin kabulünü önemsemekte ve bu yönde iletişim uygulamalarına gitmekte halkın yenilikleri kabul etmesini sağlamak için çaba sarf etmektedir. Piyeslerin düzenlenmesi, öğrenci etkinlikleri, marşların okutulması, konserlerin verilmesi yine bu yeniliğin kabulü için önemli bir çaba gösterildiğini göstermiştir. 2 Ocak 1929 tarihli gazetenin 4. sayfasında, “*Feriköy halk dershanesinde imtihanlar yapıldı*” başlıklı haberde ise “...halkın, kolaylıkla okuyup yazmaktaki muvaffakiyeti hararetle ve samimi tezahüratla tes’pit olunmuştur” sözleri yine destek iktidar uygulamalarının haber dili ile nasıl duyurulduğuna bir örnek olarak gazetede kullanılmaktadır.

Ayrıca yine aynı tarihli haberde yer alan devletin ilgili yerlerindeki görevlileri ve iktidarın paydaşları veya görevlilerin konuyu yakından takip ederek uygulamaların yolunda gidip gitmediği yönünde yoğun bir çaba içerisinde olduğu açıktır. Haberde: “Maarif Müdürümüz halk arasında dolaşarak yeni yazının fevzinden az zamanda müttefik olan bahçıvan ve amele gibi çalışkan talebelerle hasbihal edilmiştir. Saat yirmide mektebe gelen maarif müdürü eğitimler gece veriliyor. Müteakiben, İstanbul üçüncü mektepten muallimleri Ö. Saffet B tarafından bestelenen ve her akşam derslerden sonra öğretilen parçalardan “Cumhuriyet”, “Şehitlik” ve “Gençlik” marşlarını seksen kişiye yakın halk tarafından canlı ve gür seslerle ve şayanı takdir bir intizam ve mükemmeliyetle teganni edilmiş ve şiddetle alkışlanmıştır. Birde bu talebenin kendileri ve davetleri için ihzar ettiği çay ve pastalar yenerek merasime nihayet verilmiştir.”

Yapılan etkinliklerin birer iletişim stratejisi olup olmadığı tartışmanın anlamı bulunmamaktadır. 1929 yılında devletin bir uygulamasının kabul edilmesi yönünde bir çabayı görmek gerekir. İnsanlara ulaşmak için düzenlenen etkinlikler önemli bir yer tutmaktadır. Kitle iletişim araçlarının günümüzdeki etkin gelişiminin ötesinde bir çaba gerektirdiği insanlara ulaşmanın güçlükleri dikkate alınmalıdır. Ancak kitle iletişiminde gazetelerin etkin bir şekilde kullanılmak istendiğini söylemek gerekir. Cumhuriyet Gazetesi’nde 4 Ocak 1929 tarihinde yayınlanmaya başlanan “*Millet Mektebi Müdavimlerine Mahsus Kıraat Sütunları*” başlıklı bölüm bu amaçla editör tarafından yer verilen bir bölümdür. Bu köşede çizilen resimlerle ve yazılan yazılarla yeni harflerle okuma yazma oranının artırılması için pratik bilgiler sunulmaktadır. Yeni harflerle fıkralar anlatılan köşede yeni harflerle yapılması planlanan pratik eğlenceli bir hale getirilmek istenmektedir. Yine bu bölümde halkı eğitmek amacıyla modern bilimsel bilgisi verilmektedir. 17 Ocak 1929 tarihli gazetenin 3. sayfasında “Güneş Kadar Ay” başlığı altında, didaktik bilgiler bu amaçla verilmeye başlanmıştır.

5.4. Resim, fotoğraf ve ilanlarda simgesel inşa

Yapılan gazete incelemesinde resim ve fotoğraf kullanımı günümüz gazetecilik anlayışından farklılıklar taşıdığı tespit edilmiştir. Haberi destekleyecek fotoğraf ve resim kullanımı söz konusu olsa da teknik yetersizlikler farklı uygulamaları beraberinde getirmiştir. Bu uygulamalar arasında dikkat çeken resim uygulamalarının neredeyse bir reklam ajansında politik bir kampanya için hazırlanan afişler niteliğinde resim kullanılmasıdır.

Ulus inşasında kurumsallaşma okul açmanın ötesinde mevcut eğitim kurumlarının iktidar yapısına uygun hale getirmek anlamına gelmektedir. Bu durum 1 Ocak 1929 tarihli gazetede kullanılan iki resimle örneklemek mümkündür. Birinci resimde güneş şeklinde kırmızı renklerle yazılı "1929" tarihi yazılıdır. Antik Yunan tapınaklarında rastlanan sütun üzerinde millet mektepleri yazılı resimde -dikkat edilecek olunursa bu resimler afiş gibi düzenlenmiş resimlerdir-farklı kesimlerden, yaş gruplarından ve toplumun tümünü yansıtmak kaygısı ile oluşturulmuş resimlerdir. Burada toplum modern giysiler içerisindeki bireylerden oluşmaktadır. Bu resimde geleneksel giysiler içerisinde bireyleri görmek mümkün değildir. O dönem düşünüldüğünde toplumun büyük bir kısmı kırsalda yaşamakta ve geleneksel giysiler giymektedir. Özellikle resimde kadınların başının açık olduğu ve etek giydikleri görülürken erkeklerin başlarında şapka olduğu görülmektedir. Ayrıca resimde yine okuryazarlığı ve bilgeliği simgeleyen Antik Yunan giysileri içinde kadın ve elinde bir kitap simgesi söz konusudur. Bu kadının elinde bir kitap bulunmakta ve millet mektepleri yazısını işaret etmektedir. Adeta profesyonel bir reklam ajansında hazırlanmış bir afiş gibi hazırlanan resim dönemin bakış açısını nasıl bir ulus olması yönünde ipuçları veren bir temsil niteliğindedir.

İkinci resimde, millet mekteplerine giren kapalı geleneksel giysiler içinde kadın, şapkalı adamlar, ve kara tahtaya yeni harfler ile yazılan metinlerin olduğu ancak tahtanın alt kısmında büyük bir ihtimalle üstte yeni harflerle yazılan metin Arap harfleriyle yazılmış kara tahta olduğu bir resim söz konusu.

Görüldüğü gibi Cumhuriyet yönetimi otoriter bir eğilimden ziyade afişlerle, haberlerle ve yeni harfleri özendirme yöntemiyle demokratik bir iletişim stratejisi güderek halka kendi meşru yapısı içerisinde etkin bir şekilde yeniliklere alıştırmaya yöntemini kullanmaktadır.

Bu tarihli haberde millet mekteplerinin açılışının kutlandığı yer almaktadır. Bu fotoğrafta asker, çocuk, erkekler var olmasına rağmen kadınların olmadığı görülmektedir. Ancak, burada şu yorumu yapmak mümkündür. Burada hükümetin özendirmek için çeşitli sosyal etkinlikler düzenlediği millet mekteplerine katılım konusunda iktidarın yeni yönetimin etkin rol oynadığı sanatsal, sosyal ve açılış etkinliklerinde toplumu yönlendirdiği zora dayalı yöntemler kullanmadığı açıktır. Vatandaşların yeni harfleri öğrenmeleri yönünde etkin bir çaba içerisinde yönetimin aynı zamanda gazete dili üzerinde etkin olduğunu söylemek gerekir.

2 Ocak 1929 tarihli gazetede ise devlet erkanı olduğu anlaşılan protokol ve arkasında yer alan kadınlı erkekli büyük bir ihtimalle öğretmenlerden oluşan bir fotoğraf haberi desteklediği bir fotoğraf kullanıldığı görülmektedir. Millet mekteplerine giden kadınların modern giysili başı açık olarak görüntülediğini belirtmek gerekmektedir. İkinci resimde Taksim anıtı önünde taksim meydanında Türk bayrağı dalgalanmaktadır. İki öğrencinin elinde dövizler bulunmaktadır resmi giysili kravat ve şapka takan birsinin ilkökul öğrencilerinin taksim meydanında fotoğrafı. 3. fotoğrafta ise Vali B. ve iki kişinin izcilerin yürüyüş kortejinden alınan bir kareye yer verilmiştir. 4. fotoğrafta ise "Ellerinde millet mekteplerinin açılacağına teşhir eden levhalarla dünkü

maarif bayramının te'it eden mektepliler...”. Alt açıklamalı fotoğrafta iki öğretmen ve arkasında kortej ve nizami yürüyüş yapan öğrenciler görülmektedir. Yine bürokrat ya da ona benzer kişiler oldukları anlaşılan resmi giysili kravat ve şapkalı takım elbiseli kişiler bulunmaktadır. Fotoğraftaki yer alan elindeki levha pankart levhalarda şunlar yazmaktadır:

1. Levha’da; “O GÜN MİLLET MEKTEPLERİ AÇILACAKTIR/ 16 YAŞINDAN 40 YAŞINA KADAR YENİ HARFLERİ BİLMEYENLER MEKTEBE DEVAM MECBURİDİR”

2. Levha ise, “1 Kanunisanıyı unutmayınız” yazısı bulunmaktadır.

Siyah fonda “a”, “b” harfleri ve fonda bir kişi elindeki kitabı ile çocuğa eğitim veren bir yansıma yer almaktadır. Levhaların hazırlanması etkinlik hakkında düşünüldüğü, etkinlik konusunun ve amacının nasıl yansıtılması konusunda önemli bir çalışma yapıldığı anlamına gelmektedir.

Gazetelerde kullanılan materyaller arasında ilanlarında önemli bir yere sahip olduğunu belirtmek gerekir. Bu bakımdan her yeniliğin kendi ekonomi politik koşullarının olduğunu, yeniliğin ticari bir yanının da olduğunu belirtmek gerekmektedir. Yeni harf öğretmenin ve bu iş için gerekli materyalin temin edilmesi için gerekli bir pazarın oluştuğu gazetede verilen ile anlar dikkatlice incelendiğinde görülmektedir. 2 Ocak 1929 tarihli gazetede ilk sayfada; “*Meccanen Gazetemiz tarafından tevzi edilen cep alfabesi bugün ve yarın da verilecektir. “Cumhuriyet” alınken müvezzilerden isteyiniz.*” şeklinde bir ilan söz konusudur. Dikkat edilirse kitap reklamında ise, “*Çocuk ve kolay okuması için... Ataların dilinden bu kitap yeni harflerimizi yorulmadan okumak ve kelimeleri birer klişe halinde zihinlere raks ettirmek maksadıyla gazetemiz mes’ul müdürü M. Agah Bey tarafından tertip edilmiştir. Fiyatı 20 kuruştur. Tevzi mahalli (Cumhuriyet matbaası) ve Babiâli caddesinde (ikbal) kitaphanesidir. Ehemmiyetle tavsiye ederiz.*” Metni yayınlanmıştır. 7 Ocak 1929 tarihli gazetede 5. sayfada yer alan “*Haftalık mecmua 5 kuruş bugün çıktı... millet mekteplerine gidenler ve mektepliler için en eğlenceli kıraat vasıtası Hikâyeler, fıkralar, resimler...*” yazısı da yine bir başka ilandır. Yine aynı tarihli gazetede yer alan ikinci ilan ise “*Millet mektepleri için millî alfabe muallim Nudgiye Hüseyin Maarif vekâleti Millî talim ve terbiye dairesinde 14.11.1928 tarih ve 214 numaralı kararıyla ve bütün Millet mektepleri için kabul ve tamim edilmiştir. Tevzi merkezi: Resimli ay matbaası fiyat 20 kuruştur. Toptan siparişlere ayrıca mühim iskonto yapılır.*” şeklindedir. 9 Ocak 1929 tarihli ilan ise “*Resimli Millet Alfabesi Millet mektepleri ile halk dersaneleri için yazılmıştır. “Mithat Sadullah imzasına dikkat buyurunuz” 20 kuru. Satış Yeri: Fefeyyüz Kitaphanesi. Millet mektepler için Maarif vekaleti M. T. T. Daim 214 numara ve 14.11.1928 tarihi ile “Millet mekteplerine, kabul ettiği muallim (Nudiye Hüsnüye Nazım) Mille Alfabe kitabı büyük bir itina ve gayet nefis olarak çıktı. Resimli ay matbaasından arayınız.”*”

5.5. Söylev olarak bürokrasinin Harf Devrimine ilişkin iktidar dili

Toplumsal güç ilişkilerinin dil yapısına yansıdığına ilişkin yapısalcı bakış açısını hatırlamak bu noktada gereklidir. Toplumun bir yansıması olarak Wittgenstein’in dil oyunları ile başlayan dil analizlerinin iktidar yapılarının örtük anlamlarını açıklamaya yönelik yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalar içerisinde önemli bir yeri politikacıların konuşma metin analizleri oluşturmaktadır. Çalışmanın iletişim uygulamalarını ortaya koymak amacını güttüğü düşünüldüğünde, bu konuşma metinlerinin iletişimsel etkisinin ve içeriğindeki iktidar uygulamalarının neler olduğu tespit etmek daha doğru olacaktır.

Gazete incelemesinde dikkat çeken bir unsur Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün beyanlarının çok nadir olarak gazetede haber olarak verilmesidir. Gazete haberleri çoğunlukla “*Gazi Hazretleri İstanbul'a teşrif ettiler*” gibi kısa birer cümle ile sunulmaktadır. Cumhuriyet yönetiminin iktidar uygulamalarının daha çok kararlar alındıktan sonra kamuoyunun onayına sunulması söz konusudur. Devletin yapısında görev yapan mensupların görevlerini inançla, gönüllü ve etkin bir biçimde yaptıkları verdikleri demeçlerden anlaşılmaktadır. Bu nedenle aşağıda devleti temsil eden temsilcilerin konuşmalarına yer verilecektir.

2 Ocak 1929 tarihli gazetede “Dün geceki merasim” ve “Maarif müdürünün izahı” notuyla beyanat aktarılmış. Buna göre;

“- Evvela... geçende açılan ve şimdilik 250 kişilik dört dershanenin küşat resminde bulduk. Oradan Nişantaşı 15 inci mektebe bilahare, Beyazıt'taki 5 ve 6 inci mekteplere gidildi. Buralardaki müsamerelere bini müteceviz halk iştirak etmişti. Ondan sonra Unkapanındaki 40 inci mektebe gittik. Buraya 700 kişi kayıt olunmuştur. On iki dersane açıldı. Oradan Eyüp 36 inci mektebe gidildi. Halk dağılmıştı. Vali Beyin geldiğini ve mektepteki içtimai duyunca tekrar mektebe toplandı kendileriyle görüştük ve tebrik ettik.

Dershanelerimizi iki bin beş yüze çıkaracağız, ve hasılı her sahada, her mıntıkada halk fevç fevç koşuyor ve geliyor”

Yine aynı haberde Maarif Müdürü Haydar B. nin halka hitabı önemlidir:

“... Büyük Reisimiz, bize hayat ve varlık veren ve böyle sevinçli günleri de yaşatan müncimiz, Gazi Hazretleri, görüyorsunuz, sizi, bütün Milleti baştan başa okur ve yazar bir hale getiriyor. Onun her emri kararmış gönüllere bir nur veriyor, her işareti milleti saadete ve yüksekliklere koşturuyor. Okumak, yazmak!... Fikir itibariyle yükselmek, geçim itibariyle fazla kazanmak, hem kendimize, hem memlekete faydalı olmak... İşte bunu Hukûmet, bütün kolaylığıyla, bütün neş'e ve bayramıyla evlerimizin yanına getirmeli, size böyle nezih ve vakur cemiyet hayatı verdi. Bunun karşısında birbirinizle yarış edersesine çalışacağımızdan eminim. Cümlelerinizi ve sizi samimi bir ahenk altında yetiştiren muallimlerimizi taktir ve tebrik ederim..”

Konuşma ile ilgili şunlar söylenebilir. Öncelik konuşma bir lidere hayranlık ve ona hizmet bağlamında oluşturulmuş, makro iktidarın birer uygulaması olarak kurgulanmıştır. Yapılan hizmetlerin lidere yönelik yapıldığı ve böyle algılandığı açıktır. Okuma yazmanın önemli olduğu kadar birlikteliğin önemine de dikkat çeken konuşmada halk ve yöneten arasındaki fark vurgulanmaktadır. Bu vurgu dönemin iktidar anlayışı içerisinde doğaldır. Bu doğallık günümüzdeki halktan biri vurgusundan farklıdır. Hükümet insanlara hizmet ederken aynı zamanda yapılan çalışmalara da dikkatle denetlenmektedir. İktidar dilinin bu açıdan konuşmaya yansımaları sıradandır ama dönemin iktidar ruhunu temsil etmesi nedeniyle dikkat çekicidir.

5 Ocak 1929 tarihli Cumhuriyet gazetesinde de Yunus Nadir'in köşe yazısı gazetenin politik kimliğinin bir göstergesi olması ve millet mekteplerini ve yeni harf devrimine ilişkin bakış açısını göstermesine bakımından önemlidir. Yunus Nadi, yeni harflerle okumanın yazmanın kolay olduğunu ve eski harflerle okuma yazabilmenin “*Son derece emek, zaman ve para sarf etmek*” gerektiğini dile getirmektedir. O, “*İrfan aşkı ile bu kadar mütehayyir eden halka okuyup yazma öğretirken hayatları için müfit malumatta verilmelidir.*” Kooperatifçilik öğretilerek hayatın yüzde 10-20 ucuzlayacağı savunulmaktadır.

6 Ocak 1929 tarihli gazetenin beşinci sayfadan bir haber ise yine iktidar dili nasıl aynı zamanda gazetede diline dönüştüğünü göstermesi açısından değerlendirmek gerekir.

“Nura, irfana doğru.. Memleketin her tarafında yeniden Millet mektepleri açılıyor. “Vanda millet mektepleri küşadı büyük merasimle icra edilmiştir” dinelmektedir. Urfada Tezahüraat ... “Yılbaşı gecesi memleket münevverleri tarafından verilen müsamere yeni harflerin yeni senene kışme-ttar bir hediye olduğundan ve millet mekteplerinin cehli izale hususundaki ehemmiyetinden bahis nutuklar irade dilmıştır. Kadın erkek bütün halk büyük bir tahalükle mekteplere devam etmektedir. Muallimler ile derse Gazi Hazretlerinin yeni harfler hakkındaki nutkunu okumakla başlamıştır. Millet mektepleri le ilgili Anadolu dan haberler 6 gün sonra gelmektedir. Mektepler 1’inde açılmış. Anadolu’daki mekteplerin açılış haberleri 6 Ocak 1929’da çıkabilmiştir.

Yukarıda iktidar dilini anlatan örneklere yer verilmiştir. İktidar dili her zaman aynı yapısal özellikler göstermemekle birlikte ortak simgeleri kullanma bakımından ortak bir yöne sahiptir. Genellikle ortak simgeler arasında sayısal çoğunluk simgesi kullanılmaktadır. Sayısal verileri çoğaltarak yönetilenleri ikna etmek amacı ile kurgulanan iktidar dili, harf devrimi sırasında bu şekliyle kullanılmıştır. İktidar diline “organik aydın” kavramlaştırmasına uygun gazete sahipliği söz konusudur. Ayrıca, dil kahraman bir lidere olan bağlılığın yine ideolojik birer belirlenimi olarak inşa edilmektedir.

Latin harflerinin kullanılmaya başlanması Genç Cumhuriyet’in iktidar uygulamasıdır. Bir iktidar uygulaması olarak halkla ilişkiler, Genç Cumhuriyet yöneticilerinin de kullandığı ve kendi iktidarın meşruiyetini sağlaması bağlamında önemli bir işlevi yerine getirdiği açık bir gerçektir. Başka bir anlatımla, dönemin ruhuna uygun propaganda faaliyetlerinin tek yönlü baskıcı biçiminin aksine ve bu faaliyetlerin olumsuz etkilerini alt etmeye yönelik, bilinçli bir uygulama olan halkla ilişkiler, Cumhuriyet Hükümeti tarafından uygulanmıştır. Bu görüşe eleştirel yaklaşılabilir, denilebilir ki “uygulamaların hali hazırda bulunan toplumsal eşitsizlikleri, iktidar lehine meşrulaştırma çabasıdır” ya da “O dönemde iktidar kendi uygulamalarını propaganda yoluyla halka kabul ettirmiştir”. Bu itiraz, ne tam anlamıyla geçerlidir, ne de tam anlamıyla geçersizdir. Geçerlidir, dönemin iletişim teknolojileri, okuma yazma oranı ve kitle iletişimindeki kullanılan mecranın tek yönlü propagandaya uygun olması nedenleriyle siyasi ve politik uygulamaların müzakereden uzak kamuoyu oluşturmaktan çok bir mühendislik uygulaması olarak değerlendirmek gerekir. Geçersizdir, yine aynı nedenlerle yönetimin uygulamalarının halkı bilgilendirmek amacıyla yeni harflerin yaygın kullanımını sağlamak için farklı uygulamaları ve rıza kazanmaya yönelik baskı ve zordan uzak bir yol izlenmiştir. Yeni harflerinin kabulünü sağlamak için okuma-yazma kampanyaları, alfabenin marş haline getirilmesi ve radyoda çalınması, özendirici faaliyet olarak kanaat önderlerinin yazıyı kullanması ve yasal zorunluluk getirilmesi gibi tedbirler söz konusudur.

6. Sonuç

Cumhuriyetin kuruluş yılları, düşünce yönünden bir birikimi gerektirecek, güçlü liderlerin önemli kararları hayata geçirilebilecekleri toplumsal dönüşüm ve değişimin olduğu yıllardır. Harf devrimi de bu dönemde tartışılmış ve bu tartışma sonrasında değişimin gerekli olduğuna kanaat getirilerek bir değişim yaşanmıştır. Değişim aynı zamanda bir ulus inşasının parçası olarak tarihteki yerini aldığını söylemek mümkündür. Yine bu değişimin iktidarın meşruiyetinde önemli bir yeri olduğunu yapılan incelenme sonucunda görülmüştür. İncelemede, iktidar dilinde

sayısal verilerin kullanımındaki sıklık, nicel verilerin etkin bir iletişim stratejisi olarak vatandaşların ikna edilmesinde kullanıldığı görülmüştür. İktidarı temsil eden İl Milli Eğitim Müdürü'nden muhabirlere kadar halkın değişime olan ilgisi, rakamlar üzerinden dile getirilmiştir. Bu durum da genel iktidarın halkın algısı ile ilgilendiği anlamına gelmektedir. İncelemede bir başka nokta da iktidar dilindeki lidere olan vurgudur. Yönetim ile yönetilenler arasındaki ayrımın altının çizilmesi ise yöneticilerin konuşmalarına yansımıştır. Hükümetin yeniliği kutsal birer metin olarak gördüğünü söylemek zordur. Ancak, akıllı ve bilimi önemseyen yeni iktidarın keskin bir şekilde seküler bir hayat için okuma yazma oranını arttırmaya çalışması söz konusudur. Ayrıca, iktidar dili olarak bir gazetenin başyazarının ve sahibinin politikalara uyum içinde olduğu, bunu geliştirmek ve kabul ettirmek için çaba sarf ettiğini Yunus Nadir'in başyazar olarak köşe yazısında görmek mümkündür.

İktidarın bir kurum olarak millet mekteplerini açması, gece eğitimlerine başlaması ve bu yönde önemli harcamalar yapması dikkat çekicidir. Bu kurumlar aracılığıyla iktidar uygulamalarının farklı toplumsal kesimlere benimsetildiği açıktır. Kurumlar arasında hukuk iktidar uygulamalarını meşrulaştıran ve kabul edilmesini zora dayalı olarak sağlayan bir kurumdur. Hukuk söylem inşasında kullanılan bir yöntem olmasının yanı sıra yaptırım gücü ile iletişim stratejisi olarak da işlev görmektedir. Yurttaşların Millet Mektepleri'ne katılımını arttırmak için haber yapıldığında, aynı zamanda bir iletişim stratejisi uygulamış olmaktadır. Yine iletişim stratejisinin yeni harflerin kabulünde etkin kullanımını haberlerde yer alan resim, fotoğraf gibi materyallerden açıkça görülebilmektedir. Politik bir kampanya yürütüldüğünde günümüzde nasıl medya etkin bir şekilde kullanılıyorsa 1928'ler Türkiye'sinin teknik imkanları doğrultusunda resimler birer afiş gibi hazırlanmaktadır. Adeta reklam ajansında hazırlanan resimlerdeki yazıların ve kullanılan levhaların bilinçli birer tercih olduğu yapılan incelenme sonucunda görülmüştür. Yeni harflerin marş haline getirilmesi, Mustafa Kemal Atatürk'ün nutku, yöneticilerin bu nutka olan atıfları, gazetecilerin yeniliğin ruhuna uygun bir bakış açısı ile haber yapmaları iletişim stratejisi olarak değerlendirmek mümkündür. Kısaca şunları söylemek gerekir ki halkın rızasını kazanmak iktidarın özellikle üzerinde durduğu bir konudur. Bu konuya önem verildiği, millet mekteplerinin işleyişi ile ilgili yapılan açılış tören haberlerinde görmek mümkündür. Özendirmek ve ilgi yaratmak için yapılan etkinlik ise hükümetin otoriter bir yol izlemek yerine halkın rızasına kazanmak için ulusun inşasında benimsediği bir tercihtir. Bu tercih ile Cumhuriyetin kurucuları önemli bir gelişme olan harf devriminin kabul edilmesinde de etkin iletişim stratejileri uygulamışlardır.

Kaynakça

- Aktaş, A. Ö., (2004). *Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti tarihi*, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Aktaşlı, H. U., (2011). Türk Muhafazakarlığı ve Kemalizm: Diyalektik Bir İlişki, *Doğu-Batı*, Sayı: 58, s. 147-162, Ankara.
- Althusser, L., (2002). *İdeoloji ve devletin ideolojik aygıtları*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Altuntaş, İ. H., (1998), Harf devriminin nedenleri üzerine, *Türk Tarih Kurumu Yayınları*, Dizi XVI, S. 80. Ankara 1998, s. 68-84
- Anderson, B., (2014). *Hayali Cemaatler*, İstanbul: Metin Yayınları.
- Anderson, P., (2007). *Gramsci*, İstanbul: Salyangoz Yayınları.
- Atay, T., (2004). Gelenekçilikle karşı-gelenekçiliğin gelgitinde Türk 'gelenekçi' muhafazakarlığı, içinde *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce: Muhafazakarlık*, (ed.) Ahmet Çiğdem, İstanbul: İletişim Yayınları.

- Ayvazoğlu, B., (1996). *Geleneğin direnişi*, İstanbul: Ötügen Yayınları.
- Berle, A. A., (1980). *İktidar*, İstanbul: Tur Yayınları.
Beşinci Baskı.
- Bourdieu, P., (1995). *Kamuoyu yoktur, kamuoyu kimin oyu?*, İstanbul: Kesit Yayıncılık.
- Cannetti, E., (2010), *Kitle ve iktidar*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Comargo, H. M., (1992). The ideological dimension of media messages, içinde *Culture, Media, Language*, (ed.) Stuart Hall ve diğerleri, London: Routledge.
- Çelik, N. B., (1999). Söylem kuramları, hegemonya kavramı ve Kemalizm, *Doğu-Batı*, Sayı: 2 (8), s. 27-41, Ankara.
- Çelik, N. B., (2001). Kemalizm: Hegemonik bir söylem, içinde *Modern Türkiye’de siyasi düşünce: Muhafazakarlık*, (edt.) Ahmet Çiğdem, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Çiğdem, A., (2004). Sunuş, içinde *Modern Türkiye’de siyasi düşünce: Muhafazakarlık*, (edt.) Ahmet Çiğdem, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Deringil, S., (2009). *Simgeden milete: II. Abdülhamid’den Mustafa Kemal’e devlet ve millet*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Eliot, T. S., (2006). Kültürün iletilmesi, içinde *Siyasal düşünce*, (der) Michael Rosen ve Jonathan Wolf, Ankara: Dost Kitapevi Yayınları.
- Fairclough, N. ve Graham, P., (2003). Eleştirel söylem çözümlemecisi olarak Marx: Eleştirel yöntemin yaratılışı ve küresel sermayenin eleştirisi ile bağıntısı, içinde *Söylem ve ideoloji*, (haz.) Barış Çoban ve Zeynep Özarslan, İstanbul: Su Yayınları.
- Fairclough, N., (2003). Dil ve ideoloji, içinde *Söylem ve ideoloji*, (haz.) Barış Çoban ve Zeynep Özarslan, İstanbul: Su Yayınları.
- Foucault, M., (1999). *Bilginin arkeolojisi*, İstanbul: Birey Yayıncılık.
- Gramsci, A., (2009), *Hapishane defterleri: tarih, politika, felsefe ve kültür sorunları üzerine seçme metinler*, Ankara: Aşina Kitaplar-Turmaks Yayıncılık.
- Habermas, J., (1997). *Kamusallığın yapısal dönüşümü*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Habermas, J., (1999). Demokrasinin üç normatif modeli, içinde *Demokrasi ve farklılık siyasal düzenin sınırlarının tartışmaya açılması*, (ed.) S. Benhabib, İstanbul: Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi Yayınları.
- Habermas, J., (2013). *“İdeoloji” olarak teknik ve bilim*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Hobsbawm, E. ve Terence, R., (2006). *Geleneğin icadı*, İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Hobsbawm, E., (2003). *Devrim çağı*, Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Keskin, F., (2011). Söylem, Arkeoloji ve İktidar, *Doğu-Batı dergisi*, Yıl: 3, Sayı: 9, Ankara.
- Laclau, E. ve Mouffe, C., (1992). *Hegomanya ve sosyalist strateji*, İstanbul: Birikim Yayınları.
- Mardin, Ş., (2002). *Türk modernleşmesi*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Marshall, G., (1999). *Sosyoloji sözlüğü*, Ankara: Bilim Sanat Yayınları.
- Mills, S., (2003). Söylem ve ideoloji, içinde *Söylem ve ideoloji*, (haz.) Barış Çoban ve Zeynep Özarslan, Ankara: Su Yayınları.
- Ortaylı, İ., (1977). Tarihsel ve Toplumsal Nedenleriyle Harf Devrimi, *Atatürk dönemi’nin ekonomik ve toplumsal tarihi ile ilgili sorunlar sempozyumu*, İstanbul Yüksek İktisat ve Ticaret Mektebi Mezunları Derneği Yayını, İstanbul.
- Ortaylı, İ., (2015). *Batılılaşma yolunda*, Ankara: İnkılap Kitapevi.
- Püsküllüoğlu, Ali, (2004). *Türkçe sözlük*, Ankara: Arkadaş Yayınevi.

Demircan, B. (2017). Communication strategies used in nation construct process. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(4), 1333-1351.

- Ransome, P., (2010). *Antonio Gramsci: Yeni bir giriş*, Ankara: Dipnot Yayınları.
- Sancar, S., (1997). *İdeolojinin serüveni*, Ankara: İmge Kitapevi Yayınları.
- Sennett, R., (2005). *Otorite*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Sholle, D. J., (1999). Eleştirel çalışmalar: İdeoloji teorisinden iktidar/bilgiye, içinde *Medya iktidar ideoloji*, (der. ve çev.) Mehmet Küçük, Ankara: Bilim Sanat Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2011). *Türkçe sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları: 549.
- Ulaş, Sarp Erk, vd.,(2002). *Felsefe sözlüğü*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Ulu, C., (2010). Osmanlıda Alfabe Tartışmaları ve Latin Alfabesinin Kabulü Sürecinde Mustafa Kemal'in Çıktığı Yurt Gezileri: Tekirdağ Örneği, *Tarih araştırmaları dergisi*; XXXIII (55), s: 277-302.
- van Dijk, Teun, (1999), Söylemin yapıları ve iktidarın yapıları, içinde *Medya iktidar ideoloji*, (der ve çev.) Mehmet Küçük, Ankara: Bilim Sanat Yayınları.
- van Dijk, Teun, (2003). Söylem ve ideoloji: Çokalanlı Bir Yaklaşım, içinde *Söylem ve ideoloji*, (haz.) Barış Çoban ve Zeynep Özaslan, İstanbul: Su Yayınları.
- Weber, Max, (2014). *Bürokrasi ve otorite*, Ankara: Adres Yayınları.
- Wilson, John, (2003). Politik Söylem, içinde *Söylem ve ideoloji*, (haz) Barış Çoban ve Zeynep Özarlan, İstanbul: Su Yayınları.
- Zizek, Slavoj, (1990). Beyond discourse analysis, içinde *New reflections on the revaluation of our time*, der. Ernesto Laclau, Londra: Verso.

Extended abstract in English

This work focuses on the communication processes used in the nation construct process. The study is part of the debate about power, legitimacy and public relations. The issue that, Government what kind of communication strategies used to ensure the legitimacy during periods of social change and transformation are important in the debates. Accordingly, systematic and power-based change and transformation, rather than an autonomous change, has become a way to be used in nation. Since suppressing and ignoring is the most undesirable method for change, public relations are to be regarded as an application of power. Telling people the innovations has been a problem for The New Turkish Republic in its foundation years. This point is also to be clarified and explained in a systematic way. However, examining the communication strategies and practices that are used throughout the innovations of the Republican period has many difficulties. For this reason, the communication applications used in the "letters revolution" process have been discussed. In the study, news of Cumhuriyet newspaper that published in those years were examined. The new letters began to be used in November 1, 1928. In the light of the data obtained as a result of the examination, a descriptive explanation was made on the axis of the question "How is the nation constructed as a reality that is shaped by the communication applications in terms of power?"

In the study, while the Cumhuriyet Newspaper, which is an important newspaper of the period, is handled, all the materials which are used in the way of facilitating the acceptance and use of the new language will be examined. In this regard, when it is considered, rather than applying content analysis to working newspaper reports, it wants to explain many developments in context and history. The aim is to reveal how the discourse is shaped in terms of power, how it has been transformed into rationality, and how it has become an eclectic discourse in terms of macrostructures. At the same time, historical discussions in the context of letters and language debates are questioning whether effective communication strategies are being used effectively in discourse. In doing so, there is talk of macro-semantics that will take up the general meanings of all the paragraphs, parts and chapters of the written discourse.

The years of foundation of the Republic will require an accumulation of thoughts, the years of the social transformation and change in which important decisions of powerful leaders can be passed on. The letter revolution has also been discussed during this period and a change has been experienced after it has been convinced that change is necessary. It is possible to say that change took its place in history as part of the construction of a nation at the same time. It is also observed that this change is an important part of the legitimacy of the government.

In the review, the frequency of use of numerical data in the language of power has been found to be used in convincing citizens as an effective communication strategy of quantitative data. The interest of the people changing from the Provincial National Education Director representing the government to the correspondents has been expressed through the figures. This means that the general government is concerned with the perception of the people. Another point in the review is the emphasis on the leader in the language of power. Underlining the distinction between management and the ruled is reflected in the managers' talk. It is difficult to say that the government regards innovation as sacred text. However, it is a matter of the new power, which cares about intelligence and intelligence, to try to sharpen the rate of literacy for a secular life. It is also possible to see in the column of the columnist Yunus Nadir that the ruler of a newspaper as a ruling language and his proprietor are in politics and are trying to develop

it. It is noteworthy that the government opens the institutions of the nation as an institution, starts the night trainings and makes important expenditures in this respect. It is clear that the practice of power through these institutions has been adopted by different social groups. It is an institution that legitimizes the practice of juridical power among institutions and provides it on the basis of force. Law is not only a method used in discourse but also acts as a communication strategy with sanction. When news was given to increase the participation of citizens to the Millenniums, they also implemented a communication strategy at the same time. The effective use of the communication strategy in accepting new letters can be clearly seen in the pictures and photographs in the news. Nowadays, if the media is used effectively when a political campaign is carried out, the pictures are prepared like a poster in the direction of the technical possibilities of Turkey in the 1928s. It is seen as a result of the investigation that the letters in the pictures prepared in the advertising agency and the plates used are consciously preferred. It is possible to evaluate the communication strategy, to make the new letters into a starter, Mustafa Kemal Atatürk's speech, to the administrators with this speech point of view, and with the viewpoint of journalists' renewal.

In short, it is necessary to say that winning the people's interest is a matter that the government is particularly emphasizing. It is possible to see this issue in the opening ceremony news about the functioning of the nationalities. The activity that is held to encourage and create interest is a preference adopted by the government in order to earn the favor of the people instead of following an authoritarian path. With this preference, the founders of the Republic implemented effective communication strategies in accepting the letter revolution, an important development.